

Parikkala

Mj. rek no

1000 00 2194

Saarenkylä

Saari, Kirkonkylä, Loson kalmisto

Ortodoksikalmiston tarkastus 7.7.1999

Ville Laakso ja Eeva-Riitta Majoinen

Jeng. 12.5.04

ryhmä 19.10.06

yhteysnoistondin. k. l.

p = 684189 i = 3645621

Peruskartta

4124 07 Saari

Koordinaatit

x = 6838 14

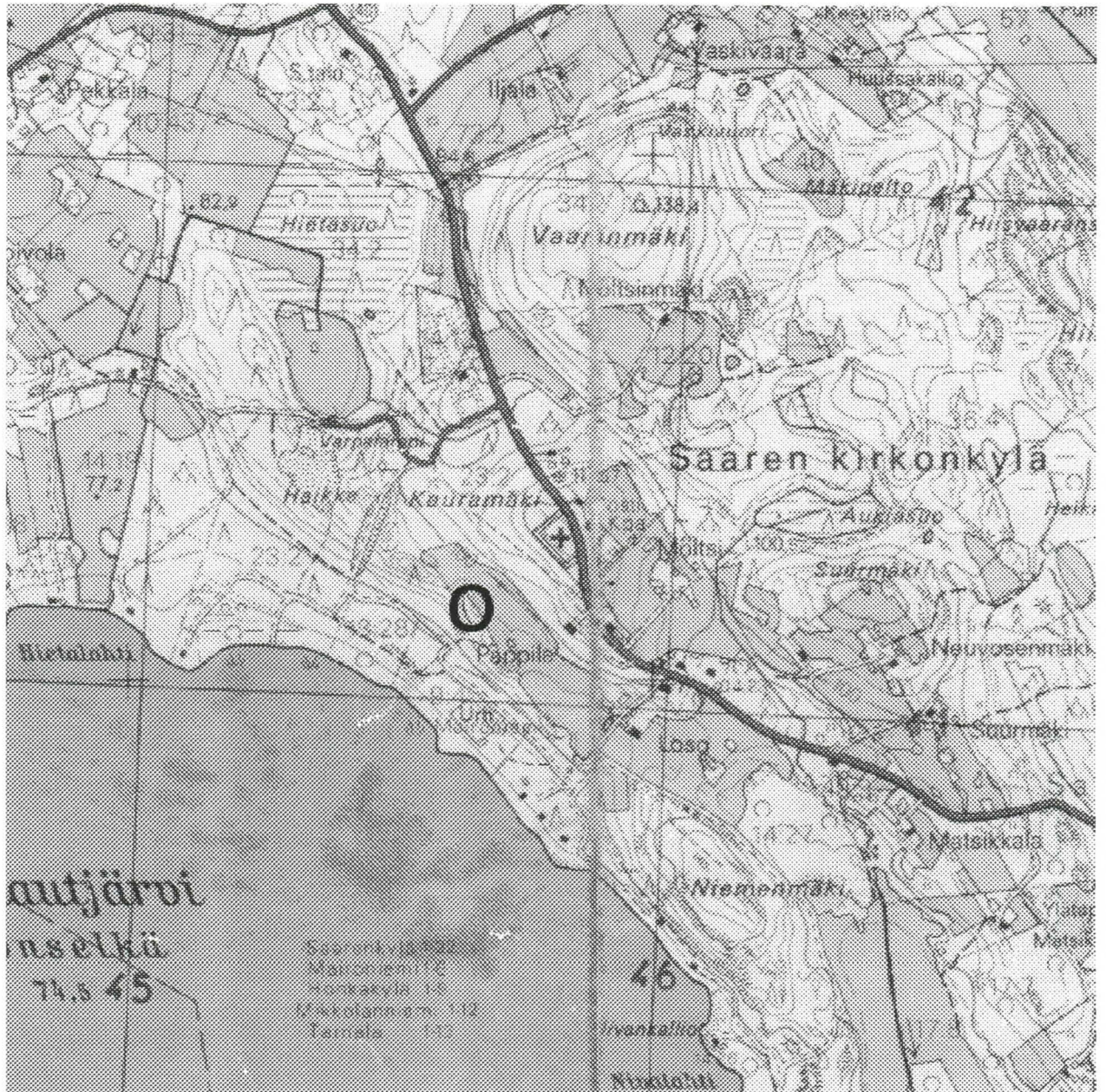
y = 4486 65

z = n. 95

(kohteen keskeltä)

Tarkastuslöydöt

KM 2000010:1-3; hioimen katkelma ja kaksi palaa keramiikkaa



Uukuniemen Papinniemen kaivausten jatkuessa kalmiston tutkimuksella heinäkuussa 1999 päätimme tehdä tarkastuskäynnin naapuripitäjän Saaren kirkonkylässä sijaitsevalle Loson ortodoksikalmistolle. Kohde kiinnosti erityisesti siksi, että aiempien tietojen (ks. esipuhe Timo Miettisen Parikkalan muinaisjäännösten vuoden 1979 inventointikertomuksesta, Museoviraston

arkeologian osaston arkisto) mukaan paikalla oli edelleen pystyssä ”muutama särmikkääksi lohkottu liuskekivilaatta hautamerkinä” -vastaavia hautakiviä on myös Papinniemen kalmistossa, mutta ainakin pystyssä säilyneet hautakivet lienevät Etelä-karjalan kalmistoissa hyvin harvinaisia.

Allekirjoittaneiden lisäksi matkassa olivat arkeologian opiskelijat Susanna Tapiovaara ja Hanna-Mari Nieminen sekä uukuniemeläissyntyinen arkeologian harrastaja Olavi Ahokas. Oppaaksi saimme Loson talon emännän Maija Kiiverin.

Kalmisto sijaitsee Suuren Rautjärven pohjoisrannan läheisyydessä, lounaaseen laskevassa metsärinteessä. Noin 30 x 40 metrin alalla erottui ainakin 15 varmaa hautapainannetta sekä vähintään tusina pystyyn asetettuja lohkottuja kiviä. Kivistä näkyi maan pinnan yläpuolelle yleensä 10-30 cm:n pituinen osa. Kivissä ei havaittu merkintöjä, mutta niitä voi varmuudella pitää hautojen merkkeinä. Rinne on huomattavan jyrkkä.

Paikalla kasvoi järeitä mäntyjä, vanhoja katajia ja nuoria pihlajia, aluskasvillisuutena kieloa, mustikkaa, puolukkaa, käenkaalta ja sammalta. Metsäniemekkeen länsipuoleinen peltokaistale on nykyisin metsitetty.

Yläpuolella sijaitsevan pellon kalmiston puoleisesta reunasta, peltotien pinnasta, poimimme löytöinä talteen hioinkiven katkelman ja kaksi palaa keramiikkaa. Keramiikka voi liittyä kalmistoon tai sitten lähellä olleeseen historialliseen asutukseen. Hioin on luonnollisimmin yhdistettävissä viljelyyn.

Kyseessä on kaikesta päätellen ortodoksikalmisto; sen ajoituksesta ei tarkemmin tutkimatta voi sanoa mitään täsmällistä. Ympäristössä on ollut asutusta jo keskiajalla ja Saaren kylässä oli ortodoksitaloja vielä 1800-luvulla (ks. Jaana Juvonen, Parikkalan historia, 1996, ss. 52-53, 739, 787). Myös löytyneet saviastianpalat sopivat keskiaikaisiksi tai uuden ajan alkupuolelta peräisin oleviksi.

Ensimmäinen tieto Loson kalmistosta on A. Rosengrenin inventointikertomuksessa vuodelta 1882 (Muinaisjäännöksiä Kurkijoen kihlakunnassa. Luetellut kesällä 1882 A. Rosengren, Museoviraston arkeologian osaston arkisto). Rosengren mainitsee Saaren kylän talon n:o 14 maalla ”kreikkalaiseen aikaan” yhdistämänsä kalmiston, ”jossa vielä on ristin jäännöksiäkin”. Myös Parikkalan vanhemmassa pitäjänhistoriassa mainitaan ”Loson kalmisto” (ks. M. Vilska, Parikkalan historia I, 1926, s. 53).

Saaren Loson kalmisto on ilmeisen hyvin säilynyt ja jo kivisten hautamuistomerkkiensäkin vuoksi harvinainen muinaisjäännös -kohde on ehdottomasti suojelun arvoinen.


Tämän tarkastuskertomuksen alkuperäiskappaletta säilytetään Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa.

Turussa 21.2.2000

Oxfordissa 26.2.2000



Ville Laakso



Eeva-Riitta Majoinen

KM 2000010

Saari Kirkonkylä Loson kalmisto

Löytöjä, jotka poimittiin tarkastuksen yhteydessä Saaren kirkonkylän Loson kalmiston koillispuoleisen peltotien pinnasta 7.7.1999. Ks. Ville Laakson ja Eeva-Riitta Majoisen tarkastuskertomus Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa. Diar. 2.2.2000. Luetteloinut Ville Laakso.

- 1 Hioimen katkelma 79,0 g
Hiekkakiveä, molemmista päistä katkennut. Pituus 58 mm, leveys 37-43 mm, paksuus 15-20 mm. Poikkileikkaus suorakaide. Kaikki neljä sivua hioutuneita.
- 2 Saviastian pala 3,0 g
Koko 21 x 20 mm, paksuus 6 mm. Karkeaa hiekka- tai kivimurskasekoitteista keramiikkaa. Väri vaalean punertavan ruskea.
- 3 Saviastian pala 1,1 g
Koko 18 x 15 mm, paksuus 3-4 mm. Karkeaa hiekka- tai kivimurskasekoitteista keramiikkaa. Väri punaruskea.